

skud paa 540,588 Kr., og hvis den forrentede sin Kapital med 4 pCt., vilde der blive et Overskud tilbage paa 55,232 Kr. Men der er det at sige om denne Virksomhed, at Afskrivningen foregaar med 1 pCt., i Aar endda kun med 0,88 pCt., medens Finanslovkommissionen mente, at Afskrivningen burde foregaa med 5 pCt. af den Kapital, der er anbragt i Telegraf- og Telefonvæsenet, og meget taler vel for, at det er en ret forgængelig Anbringelse af Kapitalen, der her har fundet Sted. Hvis man fulgte Finanslovkommissionen, vilde denne Statsvirksomhed i Stedet for et Overskud paa nogle og halvtredsindstyve Tusinde Kroner give et Underskud paa 445,000 Kr. Nu er det muligt, at 5 pCt. er for meget — jeg husker, at det ærede Medlem fra Æbeltoft som tidligere Finansminister har søgt at bestride, at man behøver at afskrive 5 pCt. paa denne Virksomheds Kapital —, men der er neppe Tvivl om, at man bør afskrive betydeligt mere end 1 pCt., og et Faktum, som jeg her vil sætte Fingeren paa, bliver, at Telegraf- og Telefonvæsenet ikke giver Overskud, men i Virkeligheden et Underskud, om hvis Størrelse man kan skønne forskelligt, men som, hvis man forlanger 5 pCt. Afskrivning, udgør henimod 450,000 Kr.

Statshavnene giver et beregnet Overskud paa 84,000 Kr., hvilket kun er $\frac{6}{10}$ pCt. af den Kapital, der staar deri, altsaa en meget lav Forrentning af Kapitalen, som udgør over 14 Mill. Kr. Hvis vi regner, at vi burde have 4 pCt. deraf, som vi maa regne, hvis vi skulde mene at have Balance, vilde der være et Rentetab paa Statshavnene af 483,000 Kr., altsaa tæt ved $\frac{1}{2}$ Million. — De mindre Virksomheder som Statsprøveanstalten, Statstidende, Justervæsenet forbi-gaar jeg. Jeg kan lige nævne, at Statsprøveanstalten koster Staten 12,554 Kr., hvis den ogsaa skal forrente sin Kapital.

Derimod vil jeg dvæle ved de sidste større Statsvirksomheder paa § 2, nemlig Krudtværket og den militære Klædefabrik. Krudtværket i Frederiksværk har en ganske ejendommelig Stilling. Det kan egentlig omtvistes, om det paa Finansloven er opført som indtægtgivende Virksomhed, og det kan omtvistes, om det i det hele burde være der. Forholdet er det, som Hærens tekniske Korps har oplyst, at Hæren egentlig ejer dette Krudtværk, og at Krudtværket lever af de Bevillinger til Krudt, der hvert Aar gives Hæren. Der gives saa og saa store Bevillinger, og det meddeles Krudtværket, at der er saa og saa mange Penge til Raadighed, saaledes at Værket betaler, hvad det

koster at tilvirke Krudtet, og betaler, hvad det koster at vedligeholde Bygninger og Magasiner, og saa bliver Resultatet, at Hæren faar sit Krudt til den Pris, som kommer ud efter dette System. Paa Finansloven opføres nu netop paa Grundlag af dette ejendommelige System Indtægt og Udgift Aar for Aar ganske ens. I Aar staar Indtægten opført som 304,500 Kr. og Udgiften 304,500 Kr., altsaa med Balance. Det er ikke Forretningsdrift, men det er Gennemførelse af de Krav, der stilles til denne Virksomhed. Om de ejendommelige Forhold, hvorunder Krudtværket virkede, er der tidligere blevet oplyst, at det for en Del Aar siden, i 70erne, endogsaa blev beordret til at skulle give 20,000 Kr. i Overskud, med andre Ord, det fik Ordre til af de Penge, det fik udbetalt til at lave Krudt for, at indbetale 20,000 Kr. til Staten som Overskud; saa maatte det for Resten fabrikere Krudt, og Hæren fik det til den Pris, det kostede. Det var altsaa 20,000 Kr., som blev indbetalt som Overskud, men som i Virkeligheden gik af den Bevilling, som blev givet til Hæren til Krudt. Det var altsaa en ejendommelig Maade, hvorpaa det virkede. Forholdet er det, at hvis Krudtværket skulde være en erhvervsdrivende Virksomhed, har det en Kapital at forrente og afskrive, og denne Kapital, fik vi oplyst i Forfjor, udgjorde tæt ved 1 Mill. Kr., Grund og Bygninger 475,000 Kr., Maskiner og Løsøre 320,000 Kr., Vandkraften 174,000 Kr., i alt 969,000 Kr. Skal der afskrives i det mindste 5 pCt. paa Maskinerne og mindst 1 pCt. paa det øvrige, og skal Kapitalen forrentes med 4 pCt., koster dette Krudtværk Staten 61,250 Kr. om Aaret. Man foregøgler sig noget ganske urimeligt ved at opføre det paa Finansloven som indtægtgivende Erhverv, der balancerer, det er slet ikke Tilfældet, det er noget, hvorom der kan i det mindste tvistes. Men det naturligeste vilde jo ogsaa være, at denne militære Virksomhed blev behandlet paa samme Maade som de andre militære Virksomheder. Vi opfører ikke Hærens Laboratorium, ikke Geværfabriken, ikke Flaadens Værksteder paa Finansloven som indtægtgivende Virksomheder, de staar opført paa ganske anden Maade under de militære Budgetter. Et af to: enten maa Krudtværket opføres paa samme Maade som de eller ogsaa de paa samme Maade som Krudtværket, og saa maa de opføres med Kapitalafskrivning og Forrentning. Den tidligere Forsvarsminister gjorde ogsaa gældende, at man slet ikke kunde behandle Krudtværket som en